

Zaaknummer : 1239869
Raadsvergadering : 28 oktober 2025

Onderwerp : Beleidsplan bestaanszekerheid gemeente Berkelland '25-'28

Collegevergadering : 26 augustus 2025
Portefeuillehouder : W.A. Wormgoor
Steller : H. van Zwet tel. : 0545-250250

Te nemen besluit

1. Vaststellen van het Beleidsplan Bestaanszekerheid 2025-2028.
2. Het Beleidskader schuldhelpverlening 2021-2024 intrekken.
3. Kennisnemen van het uitvoeringsprogramma bestaanszekerheid 2025-2028.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

De afgelopen jaren zijn de worstelingen van inwoners met bestaansonzekerheid op verschillende manieren meer in beeld gekomen. Onder andere door de woningcrisis, de coronacrisis, de sterk gestegen energieprijzen, de toeslagenaffaire en de inflatie. Ook is het inzicht gegroeid dat armoede verder reikt dan financiële onzekerheid. Financiële problemen hangen bijvoorbeeld ook samen met een kwetsbare gezondheid en minder kansen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt, en minder kansen om volwaardig mee te doen in de samenleving. Daarom stellen we een integraal beleidsplan Bestaanszekerheid op voor de komende vier jaar. Een plan waarin schuldhelpverlening, minimaregelingen en initiatieven van maatschappelijke partners samenkomen. Met dit beleidsplan (bijlage 1) en bijbehorend uitvoeringsprogramma (bijlage 2) zetten we ons in voor een samenleving waarin iedereen de kans krijgt om volwaardig mee te kunnen doen.

Argumentatie**1.1 Het beleidsplan is gebaseerd op de startnotitie.**

De gemeenteraad stelde op 4 maart de 'startnotitie beleidsplan bestaanszekerheid' vast. Het beleidsplan volgt op de startnotitie en is de vertaling daarvan naar concreet beleid. In de startnotitie stelde u al de doelen voor de komende 4 jaar vast: preventie, perspectief, meedoen en gezondheid.

1.2 Berkellandse cijfers vereisen een aanpak tegen bestaansonzekerheid.

De Berkellandse cijfers laten zien dat er alle reden is om te investeren in een aanpak tegen bestaansonzekerheid. Zie pagina 5 van het beleidsplan.

1.3 Inwoners met ervaring betrokken bij totstandkoming én monitoring van beleid.

Bij de totstandkoming van het beleidsplan is ervoor gekozen om het inwonersperspectief een belangrijke plek te geven. Dit perspectief wordt vertegenwoordigd door de leden van de klankbordgroep bestaanszekerheid. U heeft kennisgemaakt met de klankbordgroep op de informatiebijeenkomst op 22 oktober 2024. We verwachten hiermee de kloof tussen de systeemwereld en de leefwereld grotendeels te overbruggen, waardoor inwoners met het nieuwe beleid beter geholpen worden.

1.4 Beleidsplan is het product van een uitgebreid participatieproces.

Om maatschappelijk effect en een duurzaam resultaat voor inwoners te bereiken, hebben we gekozen voor een maakproces samen met inwoners met ervaring en maatschappelijke partners, de Welzijnsraad, de Jongerenraad, de Seniorenraad en de Cliëntenraad Fijnder.

In te vullen door Griffie:

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

Bovendien zijn we ons ervan bewust dat de overheid een partij is die ook een rol speelt bij het vergroten van bestaansonzekerheid, o.a. door de kinderopvangtoeslagaffaire. Ook daarom staan we als gemeente naast de inwoners en partners om gezamenlijk op te trekken op dit thema.

1.5 Integrale aanpak, want problemen komen vaak samen.

Het beleidsplan combineert schuldhelpverlening, minimaregelingen en initiatieven van maatschappelijke partners. Het is een integraal beleidsplan, want armoede reikt verder dan financiële onzekerheid. Financiële problemen hangen bijvoorbeeld samen met een kwetsbare gezondheid en minder kansen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt.

1.6 Beleidsplan sluit aan op sport- en beweegvisie en cultuurvisie.

In de *Sport- en Beweegvisie 2033* van Berkelland staat: 'Voor sommige inwoners in kwetsbare posities is voldoende kunnen sporten en bewegen niet gemakkelijk. (...) Daar waar financiën een probleem zijn, zullen we blijven werken aan ondersteuningsregelingen. (...) Het uitgangspunt is dat geen enkel kind de basisschool verlaat zonder zwemdiploma.' En in de visie *Kijk op Cultuur en Erfgoed 2030* staat: 'Op financieel gebied mogen er geen drempels zijn. (...) Cultuur en erfgoed moet toegankelijk zijn voor iedereen in Berkelland'.

1.7 Bedragen minimaregelingen voor kinderen zijn niet meer actueel.

We bevorderen kansengelijkheid onder kinderen. Om te beginnen is het daarvoor nodig om de bedragen die we momenteel hanteren in de minimaregelingen voor kinderen te verhogen. De bedragen zijn al jarenlang niet meer aangepast en schieten tekort.

1.8 Stichting Leergeld bereikt kinderen van werkende ouders in financiële onzekerheid.

We kiezen ervoor naast het Jeugdfonds Sport en Cultuur (JFSC) ook Stichting Leergeld te subsidiëren voor de doelgroep 110 tot 130 % van het wettelijk sociaal minimum (wsm). Daarmee bedienen zij een andere doelgroep dan de kindregeling van Fijnder (tot 110 % wsm). Want Stichting Leergeld vervult met het JFSC een belangrijke rol in het bereiken van kinderen van werkende ouders in financiële onzekerheid. JFSC en Stichting Leergeld zijn beter bekend bij deze gezinnen dan Fijnder. Bovendien is er ook bij Stichting Leergeld sprake van cofinanciering, zoals van regionale en landelijke fondsen.

1.9 Volwassenenregeling draagt bij aan verschillende doelen.

In 2027 starten we een volwassenenregeling voor vier groepen volwassenen met een inkomen tot 110 % van het wsm. Door beperkte financiële ruimte kunnen we de regeling niet gelijk openstellen voor alle volwassenen die tot deze doelgroep behoren. Een volwassenenregeling is een effectieve aanpak van gezondheidsbevordering (fysiek en mentaal) zoals ook in de ons omringende gemeenten wordt ingezet. Er is veel vraag naar in Berkelland volgens onder andere de combinatiefunctionarissen, Voormekaar en Fijnder. Het budget dat mensen ontvangen uit de regeling komt direct ten goede aan verenigingen, lokale zwembaden en andere sport- en beweeg- en cultuuraanbieders. We verwachten dat kinderen eerder aan sport en cultuur blijven deelnemen wanneer ook hun ouders die kans hebben. Zwemveiligheid is een basisbehoefte en daarom dragen we ook voor volwassenen bij aan het behalen van een zwemdiploma.

1.10 Met een volwassenenregeling kunnen 18+'ers blijven meedoen.

Als je nu 18 jaar wordt, ontvangen je ouders geen kinderbijslag meer, vervalt je recht op de kindregelingen van Fijnder en het Jeugdfonds Sport en Cultuur en Stichting Leergeld. Maar jongeren tussen 18 en 23 jaar verkeren vaak nog in een financieel kwetsbare positie. Met een volwassenenregeling kunnen zij doorgaan met sport en cultuur na hun 18^e. Dit draagt bij aan meedoen en fysieke en mentale gezondheid.

1.11 Extra capaciteit voor preventieve hulpverlenende partners.

We investeren bewust aan de voorkant van de schulden-keten, zodat we maatschappelijke kosten aan de achterkant voorkomen. Dit doen we door structureel extra capaciteit mogelijk te maken van twee vrijwilligersorganisaties die inwoners ondersteunen met formulieren invullen en

de thuisadministratie op orde brengen. Omdat zij inwoners met geldproblemen goed ondersteunen, goed lokaal ingebed zijn in onze gemeente en bovendien de samenwerking met elkaar gevonden hebben. En door in 2026 en 2027 extra capaciteit van het sociaal raadsliedenwerk mogelijk te maken. In 2027 evalueren we de noodzaak van structurele uitbreiding. Nu is hiervoor vanaf 2028 geen budget.

2.1 Beleidsplan vervangt eerder beleid.

Dit beleidsplan komt in de plaats van het Beleidskader schuldhulpverlening 2021-2024 en het hoofdstuk 'Armoede' in het Beleidskader Samen Denken, Samen Doen.

3.1 Met het uitvoeringsprogramma geeft het college invulling aan het beleidsplan.

Vanuit de werksessies met een groot aantal partners zijn concrete acties gekomen om de komende jaren samen te werken aan versterking van bestaanszekerheid van Berkellandse inwoners. Deze input is verwerkt in het uitvoeringsprogramma.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Realistisch beeld van lokale invloed.

We opereren in een bredere context dan onze gemeente. Landelijk is er sprake van zowel inflatie als overheidsbezuinigingen. Dat betekent financiële druk. Bij inwoners, bij maatschappelijke organisaties en bij de gemeente. Al langer kunnen we stellen dat we leven in een samenleving die steeds complexer wordt. Denk aan de opkomst van flexibele arbeidscontracten, digitalisering en toegang tot krediet met één klik op je mobiel. We hebben dus een realistisch beeld van onze lokale invloed. We richten ons dan ook sterk op bewustwording en versterken van de eigen regie van onze inwoners in deze complexe bredere context.

1.2 We versmallen de doelgroep van de collectieve zorgverzekering niet.

Ondanks het doel 'gezondheid: verminderen gezondheidsverschillen' hebben we toch onderzocht of we de doelgroep van de collectieve zorgverzekering konden versmallen om daarmee financiële ruimte te creëren voor andere noden. We kiezen er echter niet voor om de doelgroep te versmallen van 130% naar 110% van het wettelijk sociaal minimum. De reden hiervoor is dat anders 444 van de huidige gebruikers daarvoor niet meer in aanmerking komen, waarvan 263 gebruikers het uitgebreidste zorgpakket hebben. Het uitgebreidste zorgpakket is specifiek interessant voor mensen met een complexere zorgvraag, zoals chronisch zieken en ouderen. Wij vinden het belangrijk dat we niet bezuinigen op deze regeling ten gunste van nieuwe wensen. Het is namelijk de regeling die een concrete bijdrage levert aan het verminderen van gezondheidsverschillen en twee doelgroepen bedient die we speciale aandacht willen geven. Het is de regeling die het beste gebruikt wordt van alle regelingen (Kwiz, 2023). Bovendien is de beoogde kostenbesparing niet volledig in te boeken, want het blijft mogelijk om (als mensen de juiste weg kennen en hiertoe in staat zijn) bijzondere bijstand aan te vragen voor hoge bijzondere zorgkosten.

1.3 Grote reparatie-actie doordat regelingen lang ongewijzigd zijn, noodzaakt prioritering.

Sinds jaar en dag zijn de regelingen niet gewijzigd waardoor we nu geconfronteerd worden met een prijsstijging. In combinatie met bezuinigingen vanuit het rijk focussen we allereerst op het actualiseren van de bedragen in de huidige regelingen. Deze reparatie-actie die noodzaakt om te prioriteren heeft tot gevolg dat we bijvoorbeeld niet kiezen voor verbreding van de doelgroep van de huidige regelingen (zoals de regeling kwijtschelding gemeentelijke belasting). We verruimen 2 onderdelen: vergoeding van het volledige zwemdiploma ABC en een computer per kind (in plaats van per gezin) op het voortgezet onderwijs. Er komen geen vergoedingen voor kinderen bij (zoals bijv. een internetabonnement of vergoeding van vervoerskosten).

1.4 De bedragen moeten we eigenlijk jaarlijks indexeren.

Indexatie van de bedragen in de regelingen is elk jaar nodig om een situatie zoals nu te voorkomen waarin we een prijsstijging van meerdere jaren moeten goedmaken en er weinig financiële ruimte is om te innoveren. Hiervoor is nu geen ruimte in de begroting.

1.5 De volwassenenregeling kan pas in 2027 van start en niet voor de hele doelgroep.

Door onvoldoende financiële ruimte in 2026 kan de volwassenenregeling pas in 2027 aangeboden worden. En kiezen we voor een ingroeipad waarbij we starten met vier specifieke doelgroepen:

- jongeren van 18 tot 23 jaar;
- ouders waarvan de kinderen ook sporten of op cultureel gebied actief zijn;
- volwassenen die geactiveerd zijn door de combinatiefunctionarissen en door de Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI) via de huisarts en
- volwassenen die niet kunnen zwemmen.

Financiën

Behalve de gezamenlijke inzet van iedereen, vraagt het plan ook om een investering:

KOSTEN	2026	2027	2028 en verder
Vergoeding zwemdiploma A,B,C voor kinderen	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Actualiseren bedragen in kindregeling Fijnder en in JFSC	€ 114.000	€ 140.000	€ 140.000
Extra capaciteit voor vrijwillige ondersteuning bij financiën en formulieren	€ 5.000	€ 10.000	€ 10.000
Subsidie stichting Leergeld	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Incidenteel voortzetten extra capaciteit sociaal raadsliedenwerk	€ 36.000	€ 36.000	-
Volwassenenregeling	-	€ 125.000	€ 125.000
Programma op VO scholen	-	€ 39.000	-
Totaal	€ 190.000	€ 385.000	€ 310.000

De dekking ziet er als volgt uit. Met de Perspectiefnota 2026 creëerden we ruimte voor dit plan van € 25.000 in 2026; € 315.000 in 2027 en € 240.000 in 2028 en verder. Binnen de huidige begroting hebben we ruimte gevonden in de budgetten voor schuldhulpverlening en communicatie armoedebeleid. Tenslotte wenden we in 2026 de reserve armoedebeleid aan.

DEKKING	2026	2027	2028 en verder
Perspectiefnota 2026	€ 25.000	€ 315.000	€ 240.000
Schuldhulpverlening	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Communicatie armoedebeleid	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Reserve armoedebeleid	€ 95.000	-	-
Totaal	€ 190.000	€ 385.000	€ 310.000

VN verdrag rechten van mensen met een beperking

Het beleidsplan bestaanszekerheid heeft aandacht voor alle mensen die te maken kunnen krijgen met financiële problemen.

Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Communicatie

Niet van toepassing

Initiatief, participatie en rol gemeente

Een zorgvuldig participatieproces is doorlopen. Eerst heeft een kennismakingsronde plaatsgevonden met alle partners op het gebied van bestaanszekerheid. Gelijktijdig is de klankbordgroep bestaanszekerheid onder begeleiding van een ervaringsdeskundige op het gebied van armoede en schulden opgestart. Vervolgens zijn vijf groepen van partners en de klankbordgroep aan de slag gegaan en hebben input geleverd voor het beleidsplan en bijbehorend uitvoeringsprogramma. Ook de Welzijnsraad, Jongerenraad en Seniorenraad namen deel aan de werksessies. De Cliëntenraad van Fijnder is sinds kort ook betrokken. Deze sessies zijn voorbereid met een kleine afvaardiging van partners en de projectleider van de klankbordgroep.

Planning en evaluatie

Gedurende de duur van het beleidsplan zal de Klankbordgroep bijdragen aan de uitvoering van het uitvoeringsprogramma door mee te denken en te kijken met de gemeente en maatschappelijke partners. De Welzijnsraad, Jongerenraad, Seniorenraad en Cliëntenraad Fijnder ondersteunen de Klankbordgroep daarbij.

We monitoren een keer per jaar met de Klankbordgroep en de partners de resultaten. We hebben dan zowel aandacht voor de cijfers als de ervaringen van inwoners. De Klankbordgroep haalt de ervaringen van inwoners op. Het maatschappelijk effect dat we per doel willen bereiken, monitoren we aan de hand van enkele indicatoren. Door 4 jaar lang jaarlijks de ontwikkeling op de indicatoren te volgen én het gesprek daarover met partners en de klankbordgroep te voeren, bepalen we of we op de goede weg zijn of moeten bijsturen. Dit doen we uiteraard in de context van bredere ontwikkelingen, zoals ontwikkelingen waar we minder invloed op hebben en eventueel nieuwe wetgeving.

Alternatieven

Het beleidsplan niet of gewijzigd vaststellen en meer of minder middelen vrijmaken voor de uitvoering van het beleidsplan.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

drs. J. Jonker

drs. J.H.A. van Oostrum

Raadsvergadering : 28 oktober 2025

De raad van de gemeente Berkeland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 26 augustus 2025

b e s l u i t:

1. Vaststellen van het Beleidsplan Bestaanszekerheid '25-'28 met de volgende wijzigingen:
 - (blz. 16, onder D.) De volwassenenregeling in te laten gaan per 1 januari 2026, conform de uitgangspunten uit het beleidsplan;
 - (blz. 16, onder D.) De doelgroep van de volwassenenregeling vast te stellen op alle volwassenen onder 130% van het wettelijk sociaal minimum (WSM).
2. Het Beleidskader schuldhulpverlening 2021-2024 intrekken.
3. Kennisnemen van het uitvoeringsprogramma bestaanszekerheid 2025-2028.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 28 oktober 2025

de griffier,

de voorzitter,

drs. J.A. Satijn

drs. J.H.A. van Oostrum

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Beleidsplan bestaanszekerheid gemeente Berkelland '25-'28

N.v.t.